

Kommunalt beredskab

for sager med

Vold og seksuelle overgreb
mod børn og unge

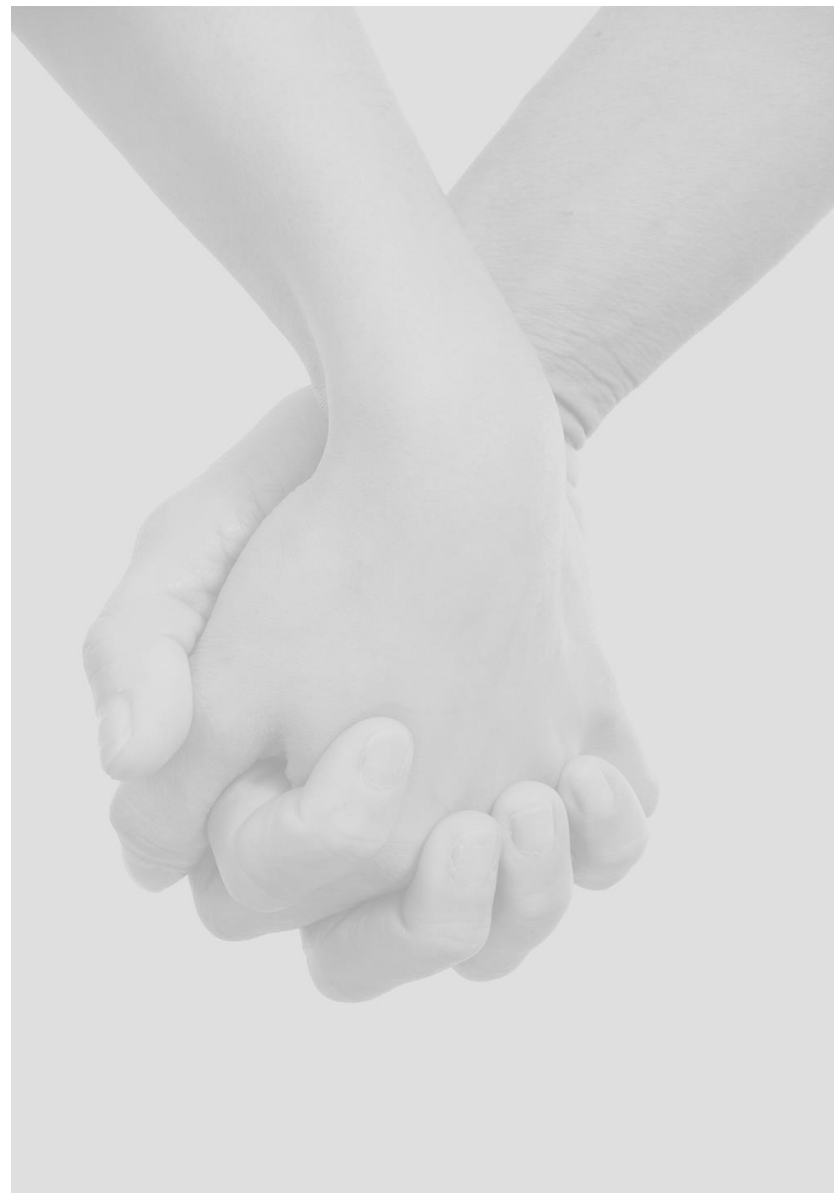
Forord

Glostrup Kommunes vision er, at alle børn og unge i Glostrup Kommune oplever, at de er en del af et fællesskab. Det betyder blandt andet, at børn og unge oplever, at dagtilbud, skoler, sociale myndigheder og andre professionelle voksne har bygget troværdige og trygge rammer op omkring dem. Trygge rammer hvor børn og unge kan modtage en tidlig indsats og støtte.

”Børn og unge har ret til et godt liv, og de har krav på beskyttelse og inddragelse.”

Alle kommuner skal have et beredskab, der kan støtte forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal være udformet skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunen skal revidere beredskabet løbende efter behov – og minimum hvert fjerde år.

Glostrup Kommune har udarbejdet dette kommunale beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Det kommunale beredskab er en del af en fælles ramme for, hvordan vi ønsker, at alle professionelle, der har med børn og unge at gøre, skal handle. Vi skal sikre, at alle professionelle får de bedste forudsætninger for at forebygge, opspore og handle på mistanke og viden om overgreb. Vores mål er, at børn og unge i Glostrup Kommune får de bedste rammer for en tryk opvækst og udvikling.

Indhold

Forord	2
Indledning	4
Definition: Vold	5
Definition: Seksuelle overgreb	5
Værdier i Glostrup Kommune	6
Vi forebygger vold og seksuelle overgreb	7
Forebyg allerede i ansættelsen	8
Tidlig opsporing	9
Definition: Grooming.....	10
Særligt udsatte børn og unge.....	11
Handleveje	12
Med barnet i centrum	18
Pressehåndtering	19

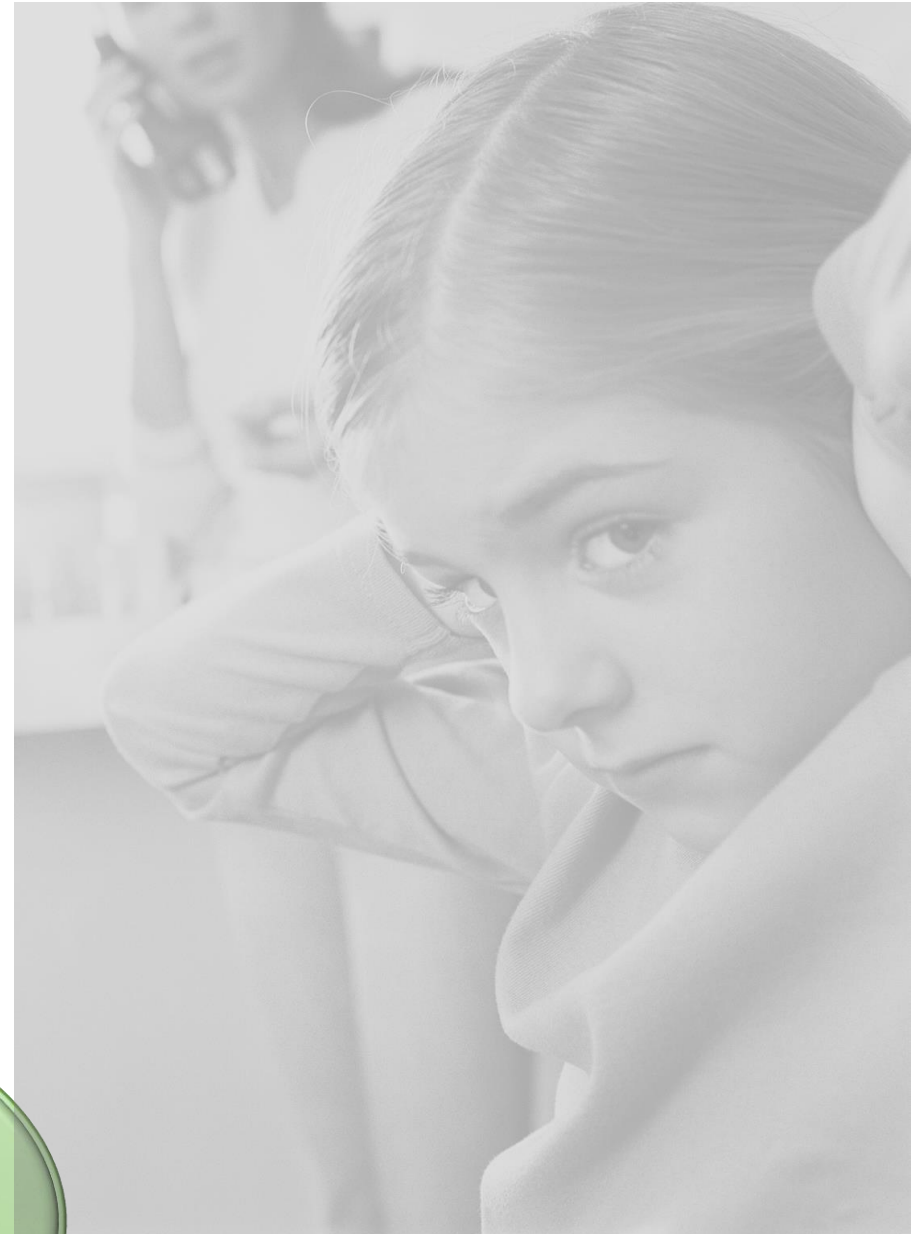
Bilag 1: Inspiration til lokale drøftelser om omsætning af værdigrundlag til praksis

Bilag 2: Forberedelse af ansættelsessamtaler

Bilag 3: Mulige tegn og reaktioner ved vold og seksuelle overgreb

Bilag 4: Børnehuse

*Beredskabet er godkendt af
Kommunalbestyrelsen i
december 2018 og skal, jf.
SEL § 19, stk. 4, senest
revideres efter fire år.*

Indledning

Det kommunale beredskab

Vold og seksuelle overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som fagpersoner i Glostrup Kommune har vi ansvaret for at beskytte børn og unge og bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

”Det kræver viden, kompetencer og handling.”

Glostrup Kommunes beredskab sigter mod at undgå vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Beredskabet angiver, hvordan de professionelle i kommunen skal handle, når de har mistanke om, er bekymrede for eller har viden om vold eller seksuelle overgreb.

Mål

Det kommunale beredskab skal medvirke til:

- at fagpersoner får den tilstrækkelige viden til at reagere
- at fagpersoner arbejder tværfagligt og tværsektorielt i håndteringen af sagerne
- at fagpersoner bliver bedre til at forebygge, opspore og håndtere sager, hvor børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb
- at fagpersoner bliver i stand til at iværksætte en fagligt kvalificeret indsats.

Målgruppe

Beredskabet henvender sig til alle professionelle, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år. Det gælder for eksempel:

- ledere og ansatte i dagpleje, dagtilbud, skole, skolefritidsordninger og klubber,
- sundhedsplejen,
- sagsbehandlere,
- ansatte i behandlingstilbud til børn og unge og deres familier,
- den kommunale tandpleje,
- døgninstitutioner, plejefamilier og andre, der er i kontakt med børn og unge under 18 år.

Definitioner

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad vi forstår ved vold og seksuelle overgreb. Glostrup Kommunes beredskab tager afsæt i de definitioner, som anvendes af Børne- og Socialministeriet og SISO (videnscenter for sociale indsatser ved vold og seksuelle overgreb mod børn).

Definition: Vold

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

Definition: Seksuelle overgreb

Seksuelle overgreb mod børn er karakteriseret ved følgende:

- Den voksne udnytter barnets tillid (grooming – se definition på side 10),
- Det seksuelle overgreb krænker barnets integritet,
- Det er en handling, som barnet ikke kan forstå eller misforstår, og som barnet ikke er modent til at give samtykke til,
- Det seksuelle overgreb er udtryk for den voksnes behov og på den voksnes betingelser, eller et udtryk for børn og unge, der udsætter andre børn og unge for seksuelt grænseoverskridende adfærd,
- Det er en handling, som overskrider samfundets lovgivning og den almindelige moral.

Værdier i Glostrup Kommune

Glostrup Kommunes beredskab til forebyggelse og opsporing af børn og unge udsat for vold eller seksuelle overgreb tager afsæt i Glostrup Kommunes Børne- og ungepolitik, Børne- og ungesyn og den sammenhængende børnepolitik, som gælder for alle børn og unge i Glostrup Kommune.

I Glostrup Kommune vil vi være kendt for:

- at yde en tidlig indsats overfor sårbare børn og unge. En indsats, der er kendetegnet ved en professionel tilgang til problemerne samt at sikre videndeling i overgange mellem indsatser,
- at arbejde på tværs af sektorer for at sikre, at børn og unge med behov for særlig støtte, i størst muligt omfang bliver inkluderet i almenområdet,
- at børn, der ikke kan inkluderes i almenområdet, modtager et tilbud eller en indsats, der så vidt muligt er lokalt forankret.

Lokale drøftelser skal omsætte værdigrundlaget til praksis

I implementeringen af beredskabet skal alle dagtilbud, skoler og andre institutioner i Glostrup Kommune drøfte beredskabet og afklare, hvordan den enkelte institution omsætter værdigrundlaget til praksis.

Målet med drøftelserne er at gå endnu tættere på de forebyggende handlinger, der i de enkelte dagtilbud, skoler og institutioner skal forebygge og opspore vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Drøftelserne er derfor med til at sikre, at ledelse og medarbejdere tager stilling til, hvordan de gennem konkrete handlinger er med til at skabe trygge miljøer, hvor børn og unge ikke bliver udsat for vold og seksuelle overgreb.

I bilag 1 er der eksempler på spørgsmål, der kan bruges som inspiration til de lokale drøftelser.

”Visionen er, at alle børn og unge i Glostrup Kommune oplever, at de er en del af et fællesskab.”

Vi forebygger vold og seksuelle overgreb

Et systematisk forebyggende arbejde skal hindre vold og seksuelle overgreb i Glostrup Kommune. Forebyggelsen sigter også imod, at vi opsporer børn og unge, der er udsatte, så tidligt som muligt. Vi tilbyder de børn og unge, der har været udsat for vold eller seksuelle overgreb, en kvalificeret indsats, for at mindske følgevirkningerne af overgrebene.

Det udfordrer fagpersonernes viden, de organisatoriske rammer samt de personlige forudsætninger og barrierer at forebygge seksuelle overgreb. Derfor skærper vi den faglige opmærksomhed ved kompetenceudvikling, så medarbejdernes faglige viden på området er opdateret.

Der skal være plads til drøftelser af tanker og fokus på at skabe en åben dialog. Det er også vigtigt at have fokus på samværsformerne mellem børn og voksne.

Det er helt centralt, at der er et åbent og dialogbaseret miljø i dagtilbud og skole, så forældre, ledelsen og de ansatte kan sætte ord på bekymringer og mistanker.

Forebyggelse kan ske på mange måder

- Gode procedurer, når vi ansætter personale
- Retningslinjer for samværsformer – hvordan er det fysiske samvær og omgangstonen mellem børnene, mellem de voksne og mellem børn og voksne?
- Åben dialog på skoler og i dagtilbud om det kommunale beredskab og hvordan vi omsætter værdigrundlaget til praksis
- Opmærksomhed på forælderrollen, hvor der er behov for det.

Forebyg allerede i ansættelsen

I Glostrup Kommune indgår det som et element i ansættelsesprocessen, at vi indhenter straffe- og børneattest ved alle ansættelser på børne- og ungeområdet.

Vi indhenter altid **straffeattest og børneattest**, når vi ansætter medarbejdere, der skal arbejde med børn og unge mellem 0 og 18 år i Glostrup Kommune.

Vi indhenter også altid **referencer**, før vi ansætter medarbejdere. Vi indhenter så vidt muligt to referencer fra den nærmeste leder – og om muligt fra de sidste to ansættelsesforhold.

Vi fortæller nye medarbejdere om vores **værdigrundlag**, og hvordan det afspejler sig i hverdagen, før de bliver ansat.

Når du sidder i et ansættelsesudvalg kan I eventuelt hente hjælp i bilag 2, hvor der er forslag til punkter, som kan indgå i ansættelsessamtalen.

Tidlig opsporing

Det er skadeligt for børn og unge at blive udsat for vold eller seksuelle overgreb. Derfor er det vigtigt, at fagpersoner så tidligt som muligt opsporer og handler, hvis der er mistanke eller viden om børn og unge, der udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Det er ofte gennem barnet selv, man får viden eller mistanke om overgreb. Det handler om at sikre, at alle relevante fagpersoner har den fornødne viden om mulige tegn og reaktioner på vold og overgreb mod børn, om seksualitet, om grooming og om særligt udsatte grupper af børn og unge.

”Seksuelle overgreb og vold mod børn og unge er ofte omgærdet af tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Det kan således være en vanskelig og kompleks opgave at opspore overgreb mod børn”.

Mulige tegn og reaktioner

Det er sjældent muligt umiddelbart at få be- eller afkræftet en mistanke om vold eller seksuelle overgreb. Derfor står du som fagperson ofte med tvivl, usikkerhed, uvished og uden dokumentation for, om overgrebet har fundet sted.

Det er ofte gennem barnet, du får viden eller mistanke om overgreb. Barnet udviser måske nogle tegn og reaktioner, eller kommer med udsagn om overgreb. Barnet har brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og tager initiativ i forhold til de udsagn, barnet kommer med, eller de tegn og reaktioner, barnet udviser. Som fagperson er det derfor vigtigt, at du både har en faglig viden om de mulige tegn og reaktioner, et barn kan udvise, og har viden om de processer, der ligger bag afdækningen af et overgreb (se bilag 3).

Børns tegn og reaktioner på overgreb er komplekse, flertydige og multifaktorielle. Der kan indgå både somatiske, psykologiske og sociale aspekter i et barns bekymrende adfærd eller mistrivsel. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at tegn på mistrivsel ikke nødvendigvis er ensbetydende med overgreb.

Tegn på mistrivsel kan for eksempel også vise sig ved andre belastende oplevelser i barnets tilværelse som eksempelvis skilsmisse, et nært familiemedlems sygdom eller død eller skoleproblemer. Manglende trivsel kan også være tegn på andre former for omsorgssvigt, ligesom det kan være udtryk for, at barnet ikke får dækket sine fundamentale udviklingsbehov.

Overgreb kan begås af en for barnet kendt eller ukendt person. Langt de fleste overgreb bliver begået af en person, som barnet kender. Overgrebet finder altså oftest sted på baggrund af, at der er oparbejdet en relation mellem barnet og den voksne krænker. Den voksne krænker udsætter barnet for en groomingproces.

Definition: Grooming

Begrebet grooming anvendes om den proces, hvor krænkeren bearbejder, overtaler, forfører og manipulerer et barn eller en ung til at medvirke i seksuelle aktiviteter. Der er tale om en proces, hvor krænkeren gradvist opbygger en relation.

En relation, som senere gør det muligt at udsætte barnet for et seksuelt overgreb. Den manipulation og gradvise nedbrydning af et barns grænser, der finder sted, kan være en langvarig og skjult proces. Det er vigtigt, at fagpersoner har viden om og kan identificere denne proces i arbejdet med at opspore og forhindre seksuelle overgreb.

Særligt udsatte børn og unge

Børn og unge med handicap

SISO's undersøgelse fra 2007 peger på, at børn og unge med handicap kan være særligt udsatte i forhold til seksuelle overgreb. Barnets handicap kan udgøre en særlig faglig udfordring, når det gælder opsporing af seksuelle overgreb. Måske har barnet vanskeligt ved at kommunikere med omverdenen, og som fagperson kan man have vanskeligt ved at tolke adfærd, tegn og reaktioner. Man kan være i tvivl om, hvorvidt en bekymrende adfærd skal tilskrives barnets handicap eller det faktum, at barnet har været udsat for seksuelle overgreb. Det har stor betydning, at man som fagperson kender barnets handicap og dermed barnets mulighed for at kommunikere.

”Som udgangspunkt skal man som fagperson være opmærksom på de samme tegn og reaktioner hos børn og unge med handicap, som hos børn og unge generelt.”

Børn og unge anbragt udenfor hjemmet

Manglende stabilitet og omsorg fra forældrenes side under opvæksten betyder, at de anbragte børn kan have særlige behov for omsorg og opmærksomhed. I sig selv kan dette øge deres sårbarhed og risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb, der måske begynder som eller forveksles med interesse, varme og omsorg. Desuden har en del af børnene i opvæksten oplevet grænseoverskridende adfærd fra voksnes side, hvilket kan medføre, at de ikke kender deres egne grænser særlig godt, og generelt har svært ved at sætte grænser i forhold til andre.

Børn og unge anbragt uden for hjemmet
Flere undersøgelser peger på en mulig sammenhæng mellem børns vanskelige opvækstvilkår og risikoen for, at de bliver udsat for seksuelle overgreb.

Undersøgelser viser ifølge SISO
Børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet har to til tre gange større risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb.

Handleveje

Handleveje, når du som medarbejder eller leder har en bekymring, mistanke eller viden om, at et barn har oplevet eller er udsat i forhold til vold eller seksuelle overgreb. Graden af viden vil have betydning for, hvordan du som fagperson skal agere, når du får kendskab til eller mistanke om overgreb mod børn og unge.

Vi skelner mellem tre typer af viden:

1. grad: Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene **bør derfor i første omgang føre til observation af barnet/den unge** i en periode og eventuelt samtale med forældrene – **med mindre** bekymringen går på, om forældrene begår overgreb (fysisk, psykisk eller seksuelt) mod barnet/den unge.

Som medarbejder skal du drøfte din bekymring med din leder og aftale observation af barnet og eventuelt samtale med forældrene.

2. grad: Mistanke

Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler for eksempel om, at barnet / den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan **opstå på baggrund af en nærmere observation** af barnet, **barnets egne udsagn** om hændelser, der har fundet sted, **udsagn fra andre**, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Som medarbejder skal du drøfte din mistanke med din leder, og I skal udarbejde en underretning til Familieafsnittet. I kan søge råd og vejledning hos de forebyggende socialrådgivere i dagtilbud og skole eller Familieafsnittet.

3. grad: Viden

Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn har været udsat for en **konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt** begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra **udsagn fra barnet selv**, **fra vidner** eller **fra tilståelse** fra den person, som har udsat barnet eller den unge for overgreb.

Som medarbejder skal du drøfte din viden med din leder, og I skal udarbejde en underretning. I kan søge råd og vejledning hos de forebyggende socialrådgivere i dagtilbud og skole eller Familieafsnittet.

På de følgende sider kan du læse, hvordan du håndterer en bekymring, mistanke eller viden om overgreb afhængig af, om du er leder eller medarbejder – og afhængig af hvem mistanken retter sig mod.

Hvordan forholder du dig i forhold til barnet og familien?

Handlevejene ved mistanke og viden

Medarbejder

.....
 Drøft sag med din leder

 Drøft sag med leder af institution eller skole

AKUT?
 Kan du ikke få fat i din leder – så ring til **Familieafsnittet**
43 23 64 33

DØGNÅBENT
 Københavns Vestegns **POLITI**
43 86 14 48 eller **114**

...en eller begge forældre/stedforældre	...andre i barnets netværk eller en ukendt	...en ansat	...et andet barn/ung
 Drøft IKKE sagen med forældrene	Drøft sagen med forældrene	Drøft sagen med forældrene	Drøft sagen med forældrene
Intern afklaring af mistanke/viden	Intern afklaring af mistanke/viden	Kontakt centerchef i Center for Dagtilbud og Skole eller Center for Familie og Forebyggelse	Intern afklaring af mistanke/viden
Underretning til Familieafsnittet	Underretning til Familieafsnittet	Centerchefen underretter Familieafsnittet og koordinerer kommunikation til andre forældre	Underretning til Familieafsnittet på begge/alle involverede børn/unge

Familieafsnittet

Læs mere på de følgende sider om, hvad du skal gøre som medarbejder og leder

Mistanke/viden i forhold til forældre/væрге

Hvad gør du som medarbejder?

- Tal ikke med forældre/stedforældre om mistanken
- Drøft og afklar eventuel din mistanke med en kollega, der også kender barnet
- Orienter din leder om mistanken, eller nærmeste ledige leder – vent ikke på, at din egen leder kommer tilbage
- Skriv de observationer, tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken ned – undgå at tolke på beskrivelserne
- Hvis en pårørende eller andre rejser mistanken, så skriv vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke ned, gerne med de brugte udsagn – undgå at tolke på beskrivelserne
- Vis omsorg for barnet/den unge og lyt til ham/hende, men spørg ikke ind til detaljer om det mulige overgreb
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.

AKUT?

Kan du ikke få fat i
din leder – så ring til
**Familieafsnittet 43
23 64 33**

DØGNÅBENT

Københavns
Vestegns **POLITI**
43 86 14 48 eller
114

Hvad gør du som leder?

- Tal ikke med forældre eller stedforældre om mistanken
- Som leder er du ansvarlig for at håndtere mistanken og for straks at underrette Familieafsnittet på telefon 4323 6433 eller via mail: underretninger.familieafsnittet@glostrup.dk
- Udenfor åbningstiden skal du kontakte Københavns Vestegns Politi på telefon 114 (døgnåbent). Politiet kontakter herefter Den Sociale Døgnvagt
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen
- Hvis du er i tvivl, kan du kontakte de forebyggende socialrådgivere i dagtilbud og skole eller Familieafsnittet for vejledning om, hvorvidt du skal underrette
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis det ikke er tilfældet, så orienter medarbejderen om, at vedkommende fortsat vil kunne bruge sin personlige underretningspligt
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i tiden, hvor Familieafsnittet arbejder med underretningen
- Fasthold en normal hverdag for barnet eller den unge med tryghed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give omsorg.

Mistanke/viden i forhold til anden voksen i barnets netværk (ej forældre/værge/ansat)

Hvad gør du som medarbejder?

- Drøft og afklar eventuel din mistanke med en kollega, der også kender barnet
- Orienter din leder om mistanken
- Skriv de tegn, reaktioner og hændelser, der ligger til grund for mistanken ned – undgå at tolke på beskrivelserne
- Hvis en pårørende eller andre rejser mistanken, så skriv vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke ned, gerne med de brugte udsagn – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Vis omsorg for barnet/den unge og lyt til ham/hende, men gå ikke i detaljer om det mulige overgreb.
- Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.

AKUT?

Kan du ikke få fat i din leder – så ring til **Familieafsnittet**
43 23 64 33

DØGNÅBENT

Københavns
Vestegns **POLITI**
43 86 14 48 eller
114

Hvad gør du som leder?

- Som leder er du ansvarlig for at håndtere mistanken og for straks at underrette Familieafsnittet på telefon 4323 6433 eller via mail: underretninger.familieafsnittet@glostrup.dk
- Udenfor åbningstiden skal du kontakte Københavns Vestegns Politi på telefon 114 (døgnåbent). Politiet kontakter herefter Den Sociale Døgnvagt
- Hvis du er i tvivl, kan du kontakte de forebyggende socialrådgivere i dagtilbud og skole eller Familieafsnittet for vejledning om, hvorvidt du skal underrette
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette kommunen
- Du skal orientere forældrene, før du sender en underretning
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis ikke, så orienter om muligheden for, at han/hun kan bruge sin personlige underretningspligt
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i tiden, hvor Familieafsnittet arbejder med underretningen
- Fasthold en normal hverdag for barnet eller den unge med trykthed og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give omsorg.

Mistanke/viden i forhold til en ansat

Hvad gør du som medarbejder?

- Noter hændelser og de videre handlinger i forhold til mistanke
- Hvis det er forældre, som er bekymrede for eller har en mistanke om et seksuelt overgreb eller vold mod et barn, kan du bede forældrene om at skrive deres samtaler med barnet ned
- Kontakt din leder – og kun din leder – hvis du har mistanke eller viden om et seksuelt overgreb eller vold begået af en anden ansat. Det er vigtigt, at du ikke involverer den kollega, som mistanken er rettet imod – husk i øvrigt tavshedspligt
- Din leder har ansvar for at gå videre med sagen
- Hvis din viden er rettet mod din leder, skal du kontakte centerchefen i Center for Dagtilbud og Skole eller centerchefen i Center for Familie og Forebyggelse. Centerchefen har ansvar for at underrette og inddrage Center for HR og Politik
- Vis omsorg for barnet/den unge og lyt til ham/hende, men spørg ikke ind til detaljer om det mulige overgreb. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.

AKUT?

Kan du ikke få fat i din leder – så ring til Familieafsnittet
43 23 64 33

DØGNÅBENT

København
Vestegns **POLITI**
43 86 14 48 eller
114

Læs mere i "Retningslinjer for håndtering af mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge begået af en ansat" (ligger på Handleguiden)

Hvad gør du som leder?

- Kontakt centerchefen i Center for Dagtilbud og Skole eller centerchefen i Center for Familie og Forebyggelse, så I sammen kan vurdere tyngden af den skriftlige og mundtlige information, du har fået fra medarbejdere, forældre eller andre
- Du koordinerer det videre forløb, herunder om der er grundlag for at politianmelde, sammen med centerchefen. Det er centerchefen, der underretter Familieafsnittet
- Har du konkret viden om vold eller seksuelt overgreb begået af en ansat, skal du omgående rette henvendelse til både politiet og centerchef – det gælder dog **kun**, hvis en medarbejder bliver taget på fersk gerning
- Udarbejd herefter omgående et notat om henvendelsen og mistanken, samt hvad der er foretaget i sagen
- Da der er tale om en personalesag, skal du - i samarbejde med centerchefen - koordinere forløbet med Center for HR og Politik
- Du skal informere det pågældende barns forældre.
- Da der er tale om en personalesag skal du - i samarbejde med din centerchef vurdere - om og hvornår det er relevant at orientere de andre forældre, øvrige ansatte, bestyrelsen med videre. Orientering af forældrene koordineres med politiet og Familieafsnittet
- Der er skærpet tavshedspligt om den pågældende medarbejder og sagen i øvrigt
- Fasthold en normal hverdag for barnet eller den unge med tryk og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give omsorg.
- Vær opmærksom på behovet for støtte og omsorg til de involverede personer:
 - Barnet og dets forældre
 - Den ansatte, som viden eller mistanke er rettet mod
 - De øvrige ansatte, børn og forældre

Mistanke/viden i forhold til andet barn under 15 år

Hvad gør du som medarbejder?

- Overrasker du børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad de laver/leger, og hvor de eventuelt har set eller kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at afhøre dem
- Drøft og afklar eventuelt din viden og mistanke med en kollega, som også kender barnet eller børnene
- Orienter din leder om mistanken
- Skriv de tegn, reaktioner eller hændelser, der ligger til grund for din viden eller mistanke ned – undlad tolkninger. Brug gerne børnenes udsagn i formidlingen
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, skriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt ned og undlad at tolke på oplysningerne
- Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen.

AKUT?

Kan du ikke få fat i din leder – så ring til **Familieafsnittet**
43 23 64 33

DØGNÅBENT

Københavns Vestegns **POLITI**
43 86 14 48 eller
114

Hvad gør du som leder?

- Vurder medarbejderens oplysninger, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation. Det kan være svært at afgøre, om det er en situation, der kræver underretning. Hvis du er det mindste i tvivl, kan du kontakte Familieafsnittet eller de forebyggende socialrådgivere i dagtilbud og skole for at få hjælp til at vurdere oplysningerne
- Ved leg og aktiviteter, der vækker bekymring om et seksuelt overgreb eller vold, skal du altid underrette kommunen, både i forhold til det barn, der er blevet udsat for overgreb af et andet barn og i forhold til det barn, der har udsat et andet barn for overgreb. Som leder er du ansvarlig for at håndtere mistanken, herunder for at underrette Familieafsnittet på telefon 4323 6433 eller via mail: underretninger.familieafsnittet@glostrup.dk
- Udenfor åbningstiden skal du kontakte Københavns Vestegns Politi på telefon 114 (døgnåbent). Politiet kontakter herefter Den Sociale Døgnvagt
- Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du i samarbejde med Familieafsnittet afklare, hvornår begge børns forældre indkaldes og/eller orienteres om hændelsen. Det skal gerne ske allerede samme dag
- Ved samtalen med forældrene skal du orientere om, at du skal sende en underretning til Familieafsnittet på hvert af børnene, så de kan få den relevante hjælp og støtte
- Hvis der i forløbet opstår mistanke om, at et af børnene har været udsat for vold eller seksuelt overgreb fra forældre/værge, skal Familieafsnittet have en særskilt underretning, uden at forældrene orienteres. Herefter anvendes proceduren vedrørende viden eller mistanke rettet mod forældre/værge (se side 14)
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i tiden, hvor Familieafsnittet arbejder med underretningen
- Fasthold en normal hverdag for barnet eller den unge med tryk og forudsigelighed. Vær til rådighed for at lytte og give omsorg.

Med barnet i centrum

Fokus på barnet og familien

Både i opsporingen af overgreb og i situationer, hvor det er kommet frem, at et barn har været udsat for overgreb, har du en vigtig rolle som den fagperson, der har med barnet at gøre i hverdagen. Mange følelser og reaktioner er i spil hos både barnet/den unge og familien. Det er vigtigt, at du som fagperson har fokus på barnet/den unge og familien. Barnet/den unge har behov for, at du fortsat drager omsorg for ham/hende, og at hverdagen er så tryk, forudsigelig og genkendelig som muligt midt i den vanskelige situation, der kan opstå, når det kommer frem, at et barn eller en ung har været udsat for overgreb.

Må jeg tale med barnet?

Som fagperson kan du komme i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb mod et barn eller en ung.

”Hvor meget må jeg tale med barnet/den unge? Kommer jeg til at ødelægge den politimæssige efterforskning?”

Afhøring af barnet er politiets opgave. Detaljerede spørgsmål om hændelsen, omfang, tidspunkt for overgrebene og så videre er spørgsmål, som politiet stiller i forbindelse med afhøringen af barnet.

Du må gerne lytte til og stille forståelsesspørgsmål eller afklarende spørgsmål til barnet/den unge. Brug gerne barnets/den unges egne udtryk. Hvis du eller din leder senere skal udarbejde en underretning eller der skal foretages en politianmeldelse, vil samtalen med barnet indgå som et af elementerne i den beskrivelse, som du som fagperson skal videregive.

Børnehus Hovedstaden

Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb eller ved mistanke herom, skal Glostrup Kommune som led i den børnefaglige undersøgelse benytte Børnehus Hovedstaden (se bilag 4). Børnehuset håndterer som udgangspunkt sager, hvor overgrebet har en sådan karakter, at der er behov for et samarbejde mellem kommune, politi og/eller sundhedsvæsen. Det er kommunen, der vurderer, hvorvidt der er tale om en sag, der involverer politi og / eller sundhedsvæsenet. Kommunen bevarer myndighedsansvaret i forhold til barnet eller den unge under hele forløbet i Børnehuset.

Samarbejde mellem kommunen og Statsforvaltningen (Familieretshuset fra 1.4.2019)

I skilsmissegager, hvor forældrenes konfliktniveau overskygger fokus på barnet, fx på grund af sociale problemer i familien eller beskyldninger om vold og overgreb mod barnet, skal der etableres et tættere samarbejde mellem Familieafsnittet og Statsforvaltningen (Familieretshuset fra 1.4.2019) for at sikre en målrettet indsats over for barnet og forældrene. Formålet med det tættere samarbejde er:

- at sikre, at der hurtigere nås frem til en afgørelse
- at sikre, at konflikten mellem forældrene begrænses
- at begrænse den belastning, som sagsbehandling hos flere myndigheder kan udgøre for barnet.

Herudover er der også behov for at sikre, at Statsforvaltningen (Familieretshuset fra 1.4.2019) får de oplysninger, Familieafsnittet har om barnets og familiens sociale forhold, så de indgår i grundlaget for den afgørelse, der træffes, herunder i

sager, hvor der er mistanke om vold eller seksuelle overgreb i hjemmet.

Pressehåndtering

Hvis du får en henvendelse fra pressen, skal du **ikke udtale dig**. Du skal i stedet henvise til direktøren på området, centerchefen i Center for Dagtilbud og Skole eller centerchefen i Center for Familie og Forebyggelse.

Inspiration til lokale drøftelser om omsætning af værdigrundlag til praksis

Skabelonen indeholder Glostrup Kommunes værdigrundlag, og kan bruges som inspiration til lokale drøftelser af, hvordan de enkelte dagtilbud, skoler og institutioner omsætter værdigrundlaget til praksis.

Glostrup Kommunes overordnede værdigrundlag i forhold til at forebygge og opspore børn og unge udsat for vold og seksuelle overgreb er:	Hvordan skaber I trygge miljøer, der understøtter, at børn og unge ikke udsættes for vold og seksuelle overgreb?	Jeres initiativer: Hvordan omsætter I værdierne lokalt hos jer?
At børn og unge er i fokus, og at vi lytter til dem og stoler på dem	Hvilke aftaler har I, og hvordan sikrer I, at I lytter til barnet/den unge? Hvordan sikrer I, at der er den nødvendige tillid til barnet/den unge? Hvordan vil I/du tale med barnet/den unge om en bekymring?	
At personalet omkring børn og unge har gode og sunde relationer til børnene/de unge	Hvor går grænsen? Og hvordan håndteres fysisk kontakt for eksempel som at give et kram, holde i hånd eller give en svingtur? Hvad er sunde relationer? Hvordan forholder du dig og hvordan sikrer I, at der løbende er fokus på at italesætte regler, aftaler og normer?	
At personalet samarbejder med forældre omkring børns og unges trivsel	Hvordan planlægger I samarbejde med forældre? Hvordan håndterer I samarbejdet før og efter en underretning? Hvordan understøtter I en åben dialogorienteret tilgang i det daglige?	
At personalet arbejder med underretninger som en støtte til den hjælp barnet/den unge og forældrene kan få	Hvordan forholder I jer, når der opstår en mistanke? Hvilke pædagogiske strategier anvender I?	
At ledelsen henter professionel hjælp og sparring og skaber netværk omkring barnet/den unge	Hvordan sikrer I, at I får den nødvendige viden og kompetence fra eksperter? Hvordan sikrer I, at alle kender til den kommunale beredskabsplan for børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb?	

Forberedelse af ansættelsessamtaler

Vi arbejder også med forebyggelse, når vi ansætter nye medarbejdere til 0-18 års-området. Når du er med i et ansættelsesudvalg, kan du bruge følgende emner som inspiration, når du forbereder dig på en samtale med ansøgere.

- Hvad er ansøgers faglige overvejelser om vores værdigrundlag?
- Hvordan ser ansøger på, at man som ansat har en privat relation til de børn, man arbejder med, eventuelt også som Facebook-ven?
- Hvilke erfaringer har ansøger med at have stået med etiske dilemmaer i forbindelse med sit arbejde, hvor det har været nødvendigt at træffe svære beslutninger? Hvordan har ansøger håndteret disse situationer?
- Hvilke erfaringer har ansøger fra sit tidligere arbejde med sager vedrørende vold eller seksuelle overgreb overfor børn og unge?
- Hvordan vil ansøger håndtere det, hvis vedkommende oplever, at en medarbejder/kollega går for tæt på børnene/de unge?

Mulige tegn og reaktioner ved **vold**

Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Bilag 3

FYSISKE TEGN

- Mærker efter slag
- Brandmærker
- Sår på kroppen
- Mærker efter kvælningsforsøg
- Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud
- Symptomer på "shaken baby syndrome"
- Hyppige skadestuebesøg
- Psykosomatiske klager
- Vanskeligheder med kropslig kontakt og berøring
- Søvnvanskeligheder

PSYKISKE TEGN

- Tristhed
- Indadvendthed
- Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes
- Isolation
- Utryk tilknytning
- Mistillid til voksne
- Dissociation
- Lav selvfølelse
- Hjælpeløshed, magtesløshed
- Skyldfølelse, skamfølelse
- Begyndende depression
- Manglende identitetsfølelse
- Svært ved at løsrive sig fra forældre/ løsriver sig for hurtigt
- Post Traumatisk Stress Disorder (PTSD)

SOCIALE OG ADFÆRDS- MÆSSIGE TEGN

- Koncentrationsvanskeligheder ift. leg og samvær med andre
- Leg med fx dukker, hvor vold illustreres
- Vanskeligheder med impuls kontrol
- Indlæringsvanskeligheder
- Tab af kompetencer
- Udadreagerende, aggressiv adfærd
- Følelse af frustration og vrede
- Hyperaktivitet, hypersensitivitet
- Angst
- Selvdestruktiv og selvskadende adfærd
- Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring heraf
- Overtilpassethed
- Vanskeligheder med at regulere følelser

Mulige tegn og reaktioner ved seksuelle overgreb (småbørn)

FYSISKE TEGN

- Rødmen, irritation omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
- Smerte, kløe, udslet omkring kønsorganer, skede- og endetarmsåbning
- Vaginal blødning, blødning fra kønsorganer og endetarmsåbning
- Blærebetændelse, skedekatar
- Blod i underbukserne
- Have svært ved at gå eller sidde
- Mave- og fordøjelsesvanskeligheder
- Klager over utilpashed
- Stoppe ting/objekter op i skede og endetarmsåbning
- Ufrivillig vandladning, encoprese
- Revner i mundvige, sår i munden
- Pådragelse af seksuelt overførte sygdomme
- Synkebesvær, ubehag ift. bestemte fødevarer
- Usædvanlig kropslugt (sæd)
- Følger ikke normal vækstkurve

PSYKISKE TEGN

- Humørsvingninger
- Tristhed
- Angst
- Uforklarlig gråd, skrigeture
- Mareridt, bange for at falde i søvn
- Udvide ligegyldighed, robot-lignende adfærd
- Ensomhedsfølelse
- Isolation
- Reagerer ikke på opfordring på kontakt, trækker sig ind i sig selv/i en skal
- Mistillid til voksne
- Utryk tilknytning
- Dissociation
- Ukritisk i kontakten til andre

SOCIALE OG ADFÆRDS- MÆSSIGE TEGN

- Ændring i adfærd
- Seksualiseret adfærd
- Overdreven/tvangspræget onani
- Usædvanlig interesse i og viden om seksualitet ud over alders- og udviklingsmæssigt niveau
- Koncentrationsvanskeligheder fx ved leg og samvær med andre
- Leg med dukker, hvor seksuelle overgreb illustreres
- Regredierende adfærd, babysprog
- Udadreagerende, aggressiv adfærd, sparke, slå, bide
- Hyperaktivitet
- Frustration og vrede
- Frygt for og modvilje mod bestemte personer eller steder
- Umotiveret gråd
- Tavshed
- Påførelse af selvforskyldt smerte, banke hovedet ind i ting, trække i hår, skære i sin krop

Mulige tegn og reaktioner ved seksuelle overgreb (mellemstore børn)

Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner. Vi skelner ligeledes mellem de tegn og reaktioner, som henholdsvis småbørn, mellemstore børn og teenagere kan udvise.

Mellemstore børn vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn – og herudover kan de udvise:

FYSISKE TEGN

- Psykosomatiske klager over smerter i underlivet, hovedpine, mavepine med mere
- Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring
- Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne

PSYKISKE TEGN

- Lav selvfølelse
- Magtesløshed
- Apati
- Skyldfølelse
- Skamfølelse
- Begyndende depression
- Indadvendthed

SOCIALE OG ADFÆRDS- MÆSSIGE TEGN

- Indlæringsvanskeligheder, manglende koncentration
- Udvide voksen seksuel adfærd, gå forførende, flirtende
- Påfaldende påklædning
- Manglende blufærdighed eller overdreven blufærdighed ift. egen krop og i relation til omgivelserne
- Begyndende selvdestruktiv adfærd
- Tab af kompetencer
- Begyndende udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå seksuelle overgreb eller afsløring heraf
- Mobning
- Begyndende selvmordstanker

Mulige tegn og reaktioner ved seksuelle overgreb (teenagere)

Vi skelner mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner. Vi skelner ligeledes mellem de tegn og reaktioner, som henholdsvis småbørn, mellemstore børn og teenagere kan udvise.

Teenagere vil udvise de samme sociale tegn og symptomer som småbørn og mellemstore børn – og herudover kan de udvise:

FYSISKE TEGN

- Tidlig seksuel aktivitet
- Tidlig graviditet og abort
- Forsøg på at tilbageholde/skjule fysisk udvikling

PSYKISKE TEGN

- Depression
- Mistillid til andre
- Manglende identitetsfølelse
- Forvirret omkring kønsidentitet
- Forøget skyld- og skamfølelse

SOCIALE OG ADFÆRDS- MÆSSIGE TEGN

- Selvskadende adfærd, cutting, selvmordstanker og -forsøg
- Spiseforstyrrelser
- Alkohol- og stofmisbrug
- Udvide pseudomodenhed
- Hemmelighedsfulde, skamfulde
- Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning

Børnehuse

Hvis der er viden eller mistanke om, at et barn har været udsat for overgreb, og når politi eller sygehusvæsen er involveret i sagen, skal en kommune benytte et børnehus som led i den børnefaglige undersøgelse.

Indsatsen i Børnehuset består af en udredning og undersøgelse af barnets eller den unges forhold for at afdække barnets eller den unges behov for særlig støtte som følge af overgrebet. Undersøgelsen foretages som en del af den børnefaglige undersøgelse.

I forbindelse med en konkret efterforskning anvender politiet Børnehusets børnevenligt indrettede lokale til afhøring af vidner til at foretage videoafhøring af barnet eller den unge. Politiet vurderer, om der er behov for en retsmedicinsk undersøgelse.

Børn til og med 12 år skal videoafhøres, mens børn i alderen 13-14 år kan videoafhøres. I særlige tilfælde kan der dispenseres fra denne aldersgrænse begrundet i barnets/den unges udvikling og psykiske tilstand. Det kan for eksempel være tilfælde, hvor en ung over 12 år har en kognitiv funktionsnedsættelse. Politiet bestemmer, hvor børn og unge over 12 år skal afhøres. Når det er muligt og hensigtsmæssigt, kan politiet vælge at afhøre unge over 12 år i Børnehusets lokaler. Unge over 12 år deltager som udgangspunkt i det efterfølgende retsmøde.

I Børnehuset bliver sundhedsfagligt personale inddraget i en vurdering af barnets behov for lægelig undersøgelse og behandling. Sideløbende med politiets og sundhedsvæsenets indsats vurderer Børnehusets personale, om det er relevant at tilbyde barnet eller den unge og dets nære relationer krisestøtte. Personalet i Børnehuset yder rådgivning og vejledning til den kommunale myndighedsrådgiver i forhold til den børnefaglige undersøgelse og håndteringen af den samlede families situation, herunder barnets og familiens eventuelle fremadrettede behov for særlig støtte. Det er fortsat Glostrup Kommune, der har myndighedsansvaret under hele forløbet i sagen, hvor Børnehuset benyttes.

Glostrup Kommune er tilknyttet Børnehus Hovedstaden, som ligger i København - læs eventuelt mere her: <https://www.boernehus-hovedstaden.dk/>